

דיני חזרה וקדרה על גבי קדרה - UnBlech or Blech קדרה - שיעור 145

- 1) the *UnBlech* 2) double boiler 3) food on top of cover (כיסוי מהופכת)
 4) *on top of cover* צלי 5) קדרה על גבי קדרה בתוך התנור 6) heating food
 on top of empty pot 7) warming *kugel* from refrigerator on *blech*
 8) placing the קדרה עליונה *on blech*

I. מקור ההיתר של קדרה על גבי קדרה

(א) עיין בשו"ע (סימן שי"ח - סעיף ז' וח') דלהניח דבר קר דנתבשל כל צרכו ע"ג מיחם שעל האש י"א שדינו כמניחו כנגד המדורה ומותר דאינו מיחזי כמבשל וי"א שדינו הוי כמניח ע"ג כירה לכתחלה ואסור וראשון נראה עיקר וכן פסק הא"ר והגר"א וכן כתב השו"ע (כ"ג - ה) ועיין באג"מ (ג - נ"ז) דתולדות האור אין חשוב שנוי

(ב) עיין במ"ב (שי"ח - סקל"ט) שכתב דהפסקת המיחם אפילו באינה גרופה עדיף מכירה גרופה דהתם הקדרה עומדת ע"ג כירה שהוא מקום שדרך לבשל תמיד ונראה כמבשל אבל בכאן שעומדת ע"ג קדרה שאין דרך בישול שם ולכן שרי אף להניח לכתחלה

(ג) קדרה על גבי קדרה שעשויה מיוחד לכך בצורה כפולה (Double Boiler) מסתבר דאסור לתת שום מאכל לתוך הקדרה אלא א"כ בא רק להחזיר לשם ודוקא אם אין בו איסור בישול ודוקא בתנאים של חזרה (הגר"י פ"ש ש"ס"א צ"ס"א מספר מאור השצ"ת דף פ') וצ"ע אם unblech דומה לזה

II. הנחת קדרה ע"ג קדרה שעל האש באופן ששוקעת מעט בתוך הקדרה התחתונה

(א) עיין במאור השבת (דף ע"ט - אות מ"ו) שהביא בשם רב אלישיב דקשה להכריע אם זה דרך בישול בכך או לא ולכן אין לנו אלא מה שהתירו לנו חכמינו להדיא אבל להניח בתוך קדרה אין להתיר

(ב) עיין בספר אז נדברו (ח - סוף ל"ח) דאפילו באופן שאינו רגיל לבשל בו בימות החול מ"מ כיון שהוא בתוך הקדרה הוי הכל דרך בישול וגם האש שתחת הקדרה התחתונה נותן חומו ישר לקדרה העליון

(ג) והגרש"ז אויערבך כתב וז"ל "שמותר כי זה גם כן עדיף מגרופה וקטומה ומ"מ אפשר דאסור כיון שזה ממש תוך הקדרה" (מאור השצ"ת דף תל"ה)

(ד) ויש מתירים שאף שאינה מונחת על הקדרה ממש אלא נכנסת מעט בתוך הקדרה התחתונה ונסמכת על ידיה הקדרה וכל שכן כשאינה נכנסת אלא מעט (מטה יהודה שי"ח - סק"ד) אבל על כיון שהקדרה המהופכת ודבר יבש על גביו אפשר לדברי הכל מותר

(ה) משמע מכל זה דכיון דיש אוסרים קדרה על גבי קדרה ואפילו דאנו אין פוסקין כן מ"מ אין להקל רק בקדרה על גבי קדרה ממש ולא באופן אחר

III. אם היתר של הנחת קדרה על גבי קדרה גם בתוך התנור (עיין במאור השצ"ת דף פ"ז)

(א) עיין בחזו"א (ל"ז - סק"ט ד"ס "וצתוק") דלא שייך דין הפסק קדרה אלא על גבה משא"כ בתוך התנור שהחום ממלא את כל החלל וכן פסק השו"ת מנחת יצחק (ג - סימן כ"ח) דתוך אויר התנור לא מהני הפסק קדרה

(ב) עיין עוד במ"ב (שי"ח - סק"ד) שכתב דיש להקיל אם אינו מעמיד את הקדרה על קרקעית התנור כ"א על איזה כלי המפסיק אולם אפשר דגם לדעת המ"ב אין היתר אלא להחזיר ולא להניח

IV. אי מותר ליתן דבר מבושל (יבש) ע"ג קדרה ריקנית לכתחלה

(א) עיין במג"א (שי"ח - סק"ז) דהקשה על המחבר שפסק צסימן ר"ג - ה דמותר להניח דבר קר שנתבשל כ"צ ע"ג מיחם שעל האש ומ"ש צסעיף ג דפסק דע"ג קדרה ריקנית אינו מותר להניח לכתחלה ומתיר הסתירה דיש חילוק בין תבשיל צלי דמותר למבשל דאסור

(ב) עיין במחצה"ש (סקל"ד) עפ"י המג"א דהיינו צסעיף ה' איירי בפנאדי"ש שהוא דבר יבש ושפיר מותר ליתן לכתחלה ע"ג קדרה אפילו ריקנית לדבר לח (סעיף ג') וכ"כ היד אפרים והדגול מרבבה

ג) ועיין עוד בבה"ל (ד"ה "ויזטר") שהביא דעת הפמ"ג לתרץ הסתירה דקדרה ריקנית דעומדת רק לסתום את חום הכירה דינו כשאר כירה גרופה דאסור ליתן עליה תבשיל לכתחלה משא"כ קדרה מלאה בטלה לה להתבשיל ולא להאש וע"ע בחזו"א (ל"ז - י"ט) שמחלק דזסעיף ה' הקדרה התחתונה מליאה תבשיל הוא בולעת חום הכירה ואין החום עולה להעליונה אלא מחום הקדרה ומשו"ה לא הוי כמו שמונח ע"ג כירה משא"כ בריקנית דחום סלקא למעלה

ד) נמצא לשיטת המג"א והמחצה"ש ויד אפרים ודגול מרבבה ותהלה לדוד דמותר להניח בשבת לכתחלה דבר יבש צונן שנתבשל כל צרכן ע"ג קדרה ריקנית להתחמם ואעפ"כ לא נוהגין כן כיון דלשיטת התו"ש ופמ"ג ורעק"א (סימן ה"ט) ומ"ב אסור ואם יש בלעך תחת הקדרה הריקנית יש מתירים (שו"ת שצט הלוי ח' - ח"ט) ויש אוסרים (שו"ת אז מזכו ג' - י"ז) אין סברה להתירה בלעך על גבי בלעך כמו שאין מתירין קטומה על גבי קטומה

V. בשר שנתבשל אי מותר להניחו ע"ג קדרה מלאה אי יש לחוש משום צלי אחר בישול

א) עיין בבה"ל (שי"ח - ט"ו ד"ה "והוא יבש") שפסק לאיסור כ"כ בספר מנחת כהן (פ"ג) אבל מסיק שם דיש בישול אחר צלי ואין צלי אחר בישול ולכן מותר

ב) ועיין בשו"ת קרן לדוד שכתב דאף שנצלה הו"ל דבר שאינו מתכוון ודלא ניחא ליה על דבר שהוא חומרא של הפוסקים אמנם מסיק לדינא שיש לאסור

ג) עיין באגלי טל (פלאכת האופה סוף סעיף ט' - אות י"ח) דמותר וז"ל "דמעמיד מבושל כנגד המדורה לחממו ולא ליכשו הוא צריך רק לחימום וכמו המעביר סיקרא על גבי דיו דלא חשוב כותב"

ד) עיין בחזו"א (ל"ז - אות י"ד) דכל שלא יבא לטעם צלי ממש לאל שיתיבש קצת אין בזה משום צלי אחר בישול וצלי קדר גם כן כדין בישול לענין זה

ה) ועיין בכף החיים (שי"ח - סקט"ח) "דדוקא אם מונח על הקדרה בלא קדרה אחרת אבל בקדרה אחרת מותר אפילו בלא רוטב דשם בישול חד הוא"

VI. עיין בכף החיים (סקל"ח) דרבים מיראי ה' לא נהיגי בחזרה כלל משום המון עם שלא ידעו לחלק בפרטי הדינים הצריכים לזה

VII. למעשה אם UNBLECH נקרא קדרה על גבי קדרה

א) נראה לי שאין יכול להתיר UnBlech מטעם קדרה על גבי קדרה דשאני התם שאינו מקום הראוי לבישול בתחלה ואין הדרך לבשל שם אבל UnBlech דומה יותר לקדרה כפולה (Double Boiler) שעשויה רק לבישול באופן זה ולא באופן אחר ודרכו בכך ולכן מיחזי כמבשל ואין לו שימוש בפני עצמו ועוד דמשמע דדעת חז"ל שלא להמשיך ההיתר של קדרה על גבי קדרה כמו כנ"ל אבל אולי יש היתר מטעם אחר שדינו כדין פלאטה חשמלית (hot plate) שמיוחדת רק לשמור על חום המאכל שעליה ואין רגילים לבשל עליה וגם א"א להגדיל את מידת החום שלה אבל לא התירו אלא החזרה ולא ליתן עליה לכתחלה (שש"כ ח' - כ"ה הערות ט"ח - ט"ז) ועיין עוד בספר הלכות שבת שהובא דף י"ז - אות ז בשם רב משה דמשמע דאף לכתחלה מותר לשהות על פלאטה חשמלית בשבת אבל באג"מ (ד - ט"ד - דיני ציטול אות ל"ה) לא משמע כן וראשון נראה עיקר ועיין עוד בספר מאור השבת בשם הגרש"ז אויערבך שמפקפק בדבר ולמעשה אפשר להתיר מספק ספיקא על איסור דרבנן אפשר זה נקרא קדרה על גבי קדרה ואת"ל דאין כן אפשר זה פלאטה חשמלית ומותר לשהות עליה לכתחלה. וכן הסכים לי רב מרדכי מרכז

ב) ושמעתי מרב דוד פיינשטיין דמותר מטעם קדרה על גבי קדרה והגדר של מיחזי כמבשל הוא אם אינו משמש בדבר זה בחול לבישול ואין נפקא מינה עם עשייתו מיוחד לכך ושאני קדרה כפולה משום שמשוקע קצת בקדרה התחתונה ורב מנשה מסתפק בדבר

ג) ועוד פסק הגרש"ז אויערבך שמותר להניח חלה או קוגיל יבש שהוצא מהמקרר ע"ג פח בלא שום כלי כיון שאין הדרך וגם א"א לאפות קוגיל בלא כלי משא"כ בכלי שפיר מיחזי כמבשל אך טוב שלא הניח ממש נגד האש (מאור השבת דף ת"ה) וע"ע באג"מ (ד - ט"ז - אות ל"ז) דשהייה לכתחלה מותר דוקא במקום שאין היד סולדת בו ובבתי מלון אין להתיר כלל אפילו לאנשים הכשרים ואפילו במקום שאין יד סולדת בו